

Anders Denken Anders Bouwen

Anders Denken, Anders Bouwen

**Regieraad Bouw
Werkplan 2007 - 2009**

Een woord vooraf	5
1 Ambitie & Visie	7
1.1 Ambitie	7
1.2 Visie op verandering	7
<i>Cultuuromslag begint met mensen</i>	7
<i>Urgentie: capaciteitsgebrek</i>	8
<i>Toekomstperspectief</i>	10
<i>Stimuleren innovatie</i>	11
2 Actielijnen	13
2.1 Maatschappelijk betrokken	13
<i>Klimaat en energie</i>	13
<i>Maatschappelijk verantwoord ondernemen</i>	14
2.2 Modern en innovatief	15
<i>Professioneel Aanbesteden</i>	16
<i>Modern personeelsbeleid en diversiteit</i>	16
<i>ICT Standaardisatie: Bouw Informatie Model</i>	17
<i>Onderwijs en Kennis</i>	18
2.3 Samenwerkend en klantgericht	18
<i>Ketenintegratie</i>	19
<i>Eindgebruikersoriëntatie</i>	20
<i>Garantie en Kwaliteit</i>	20
2.4 Respect en vertrouwen	22
<i>Integriteit</i>	22
<i>Transparantie</i>	23
3 Partners en bondgenoten	25
3.1 Regionale Regieraden	25
3.2 Werkgroepen	25
3.3 PSIBouw	27
3.4 Vernieuwingspartners	27
3.5 Bondgenoten	30
4 Communicatie	33
4.1 Doelgroepen	33
4.2 Middelen	33
<i>Menukaart</i>	33
<i>Congres, De BouwEtalage, Publicaties</i>	34
<i>Werkbezoeken bestuurders en Tweede Kamerleden, Kijken in de Keuken</i>	35
5 Tot slot	37

Een woord vooraf

Dit werkplan beschrijft de acties die de Regieraad Bouw II uitzet om de vernieuwing in de bouw onomkeerbaar te maken.

De Regieraad bouwt op de fundamenten die de vorige Regieraad heeft gelegd. Er ligt een heldere vernieuwingsvisie en er zijn duidelijke doelstellingen geformuleerd. Een breed front van 14 koepel- en branche-organisaties werkt via Vernieuwingsakkoorden actief mee aan een cultuuromslag in de bouw. Bovendien zijn er in het land inmiddels vijf regionale Regieraden actief. Ook is er met een groot aantal instituten en instellingen een vernieuwingsnetwerk opgebouwd.

De Regieraad Bouw II legt de verbindingen tussen de reeds bestaande initiatieven en stimuleert nieuwe initiatieven die bijdragen aan de vernieuwing.

De Regieraad bewaakt de voortgang van de in gang gezette actielijnen en borgt de resultaten. Maar de Regieraad heeft ook nieuwe prioriteiten gesteld en aandachtsgebieden toegevoegd.

De samenwerking met het kennisnetwerk PSIBouw wordt verder versterkt en de regionale Regieraden gaan een grote rol spelen.

De Regieraad - de naam zegt het al - heeft vooral een regisserende rol. De cultuuromslag moet uiteindelijk door de sector zelf - opdrachtgevers, architecten, adviseurs, toeleveranciers en opdrachtnemers - tot stand worden gebracht. Daarom is het noodzakelijk alle mensen persoonlijk te betrekken bij de vernieuwing van de bouw. Dat betekent: op regionaal niveau bewustwording stimuleren, het debat aangaan, goede voorbeelden laten zien, hulpmiddelen aanreiken en lokale initiatieven bevorderen.

Vernieuwing in de bouw? Gewoon doen!

Drs. J.C. Blankert
Voorzitter Regieraad Bouw II

1

Ambitie & Visie

1.1 Ambitie

De ambitie van de Regieraad Bouw is het breder op gang brengen en op gang houden van de transitie naar een economisch gezonde, professionele sector bouw. Deze kenmerkt zich door de volgende kernbegrippen:

- **maatschappelijk betrokken,**
- **modern en innovatief,**
- **samenwerkend en klantgericht,**
- **respect voor en vertrouwen in elkaar.**

De Regieraad stelt zich als tweede hoofddoel ervoor te zorgen dat het op gang gebrachte vernieuwingsproces onomkeerbaar wordt en zichzelf in stand houdt. Continuïteit en de verankering van resultaten zijn belangrijk voor zowel de sector als de maatschappij. Het vernieuwingsdenken en -doen moet zich hechten in alle lagen van de sector, zowel bij opdrachtnemers, architecten, adviseurs als opdrachtgevers. Belangrijk is die ontwikkelingen te identificeren die breed inzetbaar zijn. Dus niet gericht op de koplopers, maar juist op de groep van volgers en het peloton.

1.2 Visie op verandering

Cultuuromslag begint met mensen

De bouwsector zal een blijvende verandering in zowel structuur, cultuur als werkwijze moeten ondergaan. Uit onderzoek blijkt dat een denkomslag (paradigmawisseling) een kernvoorwaarde is voor zo'n geslaagde sectortransitie. Anders denken gaat vooraf aan anders doen. Mensen spelen de hoofdrol. Nieuwe processen en systemen gaan alleen werken als de mensen die erin en ermee werken, er ook daadwerkelijk achter staan.

Met een groep koplopers in de bouwsector is een denkomslag op kleine schaal begonnen. Deze koplopers zien in dat zij door te vernieuwen bijvoorbeeld concurrentievoordeel kunnen behalen of een beter product kunnen krijgen voor dezelfde prijs. Zij kunnen als voorbeeld dienen voor de volgers (*early adopters*) en de voorhoede van het grote peloton. Op het moment dat de achtervolgers en de voorhoede van het peloton ook deze denkomslag hebben gemaakt is de transitie gestart. Er heeft dan een doorbraak voor de transitie in de bouw plaatsgevonden waardoor het proces onomkeerbaar is geworden.

Het overgrote deel van vragers en aanbieders in de bouwsector is niet actief op zoek naar mogelijkheden voor vernieuwing.

Bovendien staat de bouwwereld niet bekend om zijn voorliefde voor lezen. Men komt de informatie dus niet zelf halen. Daarom kiest de Regieraad ervoor de informatie naar de sector toe te brengen. De mensen in de sector kunnen alleen goed bereikt worden door directe en persoonlijke communicatie via bijeenkomsten in de regio. De regionale Regieraden zijn hiervoor de belangrijkste partners. Ook de veertien vernieuwingspartners spelen een belangrijke rol in het bereiken van hun leden. Een onomkeerbare cultuuromslag in de bouw is alleen mogelijk als de mensen in het bouwproces vertrouwen in elkaar hebben en bereid zijn tot een open samenwerking. Ook om die reden gaat de Regieraad de nadruk leggen op ontmoetingen, het maken van verbindingen en bewustwording. Bijvoorbeeld door opdrachtgevers en opdrachtnemers te stimuleren in gesprek te gaan over hoe zij gezamenlijk vorm kunnen geven aan de vernieuwing in de bouw.

Urgentie: capaciteitsgebrek

Naast een denkomslag is een gedeeld gevoel aan urgentie een tweede belangrijke voorwaarde voor een geslaagde sectortransitie. Als een urgentie voor verandering ervaren wordt, is de kans op een doorbraak voor het transitieproces groter, verlopen de processen van verandering sneller en zijn zij vaker blijvend.

De Parlementaire Enquête Bouwnijverheid heeft een kopgroep en een groep volgers doen inzien dat een cultuurverandering noodzakelijk is. Maar voor een groot aantal partijen zoals MKB-bedrijven, kleinere opdrachtgevers, architecten, adviseurs en toeleveranciers was de enquête een 'ver-van-mijn-bed-show' waardoor zij niet direct de noodzaak voelden op een andere manier te gaan werken. Het is nodig om een nieuwe urgentie te benoemen.

Op dit moment wordt de bouwsector geconfronteerd met een nieuw probleem. Er dreigt een gebrek aan personeel om de bouwopgave te realiseren. Het aantrekken van extra personeel is problematisch. De bouwsector heeft een slecht imago, wat bijdraagt aan het capaciteitsgebrek. Minder leerlingen en studenten kiezen voor bouwgerelateerde opleidingen of studies. Ook andere dan de traditionele werknemers (blank, man, techneut) kiezen niet snel voor werk in de bouwsector. Behalve met imago heeft dat ook te maken met de relatief geringe interesse in techniek. Verder ondervindt de bouw veel concurrentie van andere sectoren die ook extra personeel zoeken.

Het personeelstekort dreigt structureel te worden door extra uitstroom in verband met de vergrijzing van de beroepsbevolking en een achterblijvende instroom van nieuw personeel. Bovendien komen er grote,

nieuwe maatschappelijke opgaven op de bouw af, zoals verlaging energieverbruik bestaande woningvoorraad, aanpak oude wijken, verlichten mobiliteitsproblemen en bestrijden gevolgen klimaatverandering.

De capaciteitsproblematiek raakt alle bij de bouw betrokken partijen:

- opdrachtnemers kampen met tekorten aan personeel en de kwaliteit dreigt in het gedrang te komen door bouwen onder grote tijdsdruk;
- opdrachtgevers hebben moeite om hun bouwprojecten binnen de gewenste periode te realiseren en/of betalen een steeds hogere prijs omdat de vraag groter is dan het aanbod;

- de overheid wordt geconfronteerd met vertragingen in het aanpakken van maatschappelijke knelpunten op het gebied van ruimtelijke inrichting, leefomgeving, mobiliteit, waterbeheer en duurzaamheid;
- de kenniswereld heeft moeite met de afzet van kennis vanwege tijdgebrek bij de ontvangers en in het bouwonderwijs dreigt een tekort aan deskundige opleiders.

Het structurele tekort aan capaciteit kan voor de bouw de urgentie zijn om te vernieuwen. Want oplossingen kunnen worden gevonden in nieuwe, slimmere en efficiëntere manieren van werken. De ver-

nieuwings-thema's van de Regieraad Bouw en PSIBouw sluiten hier vrijwel naadloos op aan: samenwerking opdrachtgever/opdrachtnemer, integraal ontwerpen en bouwen, ketenintegratie, industrieel en conceptueel bouwen, standaardisatie ICT-systemen, transparantere processen, innovatieve oplossingen en beter bouwonderwijs. Een moderne bouwsector die slim en efficiënt werkt en effectief samenwerkt kan veel meer bouwcapaciteit genereren dan momenteel het geval is.

De kernboodschap is: vernieuwing moet, niet vanwege het verleden maar omwille van de toekomst.

Toekomstperspectief

Een derde voorwaarde voor vernieuwing is het bestaan van een toekomstperspectief. Bij diverse partijen bestaat aarzeling om het initiatief tot vernieuwingen te nemen. Die schroom kan worden overwonnen door duidelijk te maken wat men te winnen heeft

bij vernieuwing (*what's in it for me*). Een 'wenkend toekomstperspectief' ontwikkeld door PSIBouw wordt door de Regieraad geadopteerd en binnen de sector uitgedragen. Door het aanreiken van kennis, ervaringen en resultaten worden mensen in de sector zich beter bewust van de uitdagingen en raken zij geïnteresseerd in andere manieren van (samen)werken. Door zichtbaar te maken hoe men mee kan doen aan het vernieuwingsproces, wordt het gemakkelijk gemaakt voor iedereen.

Stimuleren innovatie

Uit diverse studies blijkt dat het ook helpt als opdrachtgevers (als wezenlijk onderdeel van de sector) het voortouw nemen door innovatie uit te lokken of zelfs verplicht te stellen. Dat extra duwtje is vaak voldoende om vernieuwing tot stand te brengen. De Regieraad gaat opdrachtgevers vragen bewust innovaties te stimuleren. Daarnaast zal de Regieraad de ruimte in de wetgeving zichtbaar maken en waar mogelijk zijn invloed aanwenden om de regelgeving het innovatieproces te laten faciliteren.

2

Actielijnen

In dit hoofdstuk worden de actielijnen van de Regieraad Bouw voor de jaren 2007 - 2009 beschreven. De genoemde acties zijn het minimum wat de Regieraad zich voorneemt te doen. In de komende jaren zal blijken welke onderwerpen meer aandacht nodig hebben en welke door anderen makkelijk opgepakt worden. De actielijnen worden uitgezet onder de vier kernthema's van de Regieraad Bouw:

- **maatschappelijk betrokken;**
- **modern en innovatief;**
- **samenwerkend en klantgericht;**
- **respect voor en vertrouwen in elkaar.**

Bij ieder onderwerp wordt beschreven wat het inhoudt, wat er voor nodig is om het voor elkaar te krijgen, en wat de Regieraad eraan doet.

2.1 Maatschappelijk betrokken

Een maatschappelijk betrokken sector is een sector die midden in de samenleving staat. Een sector die meewerkt aan het oplossen van maatschappelijke problemen. Het kabinet Balkenende IV doet in het beleidsprogramma 'Samen werken, Samen leven' een beroep op de samenleving om te veranderen. De Regieraad ziet een aantal actuele maatschappelijke

thema's die als drager voor innovatie in de bouwsector kunnen fungeren. Dit zijn thema's als klimaat en energie, het verbeteren van mobiliteit en de aanpak van oude wijken. De bouwsector kan een prominente rol spelen in het verwezenlijken van deze doelstellingen van het kabinet. De Regieraad wil de bijdrage van de bouwsector aan het oplossen van deze maatschappelijke problemen zichtbaar maken. De sector kan zich hiermee een nieuwe identiteit aanmeten: oplosser van maatschappelijke problemen. Het imago van de sector kan hierdoor een flinke opwaardering krijgen.

Binnen het hoofdthema maatschappelijk betrokken kiest de Regieraad voor de onderwerpen Klimaat en energie en Maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Klimaat en energie

In de 'gebouwde omgeving' valt erg veel winst te boeken op het terrein van duurzaamheid. Om dit potentieel te benutten is actieve medewerking van de bouwsector noodzakelijk. De bouwsector staat voor een enorme uitdaging om mee te helpen aan concrete oplossingen voor de klimaat- en energieproblematiek. Daarmee pakt de bouwsector een urgent maatschappelijk probleem aan. Voor de Regieraad Bouw bestaan er diverse aanknopingspunten om met samenwerkingspartners en bondgenoten acties te ondernemen.

Vooralsnog is de actieve betrokkenheid van de sector bij de energietransitie naar een duurzame gebouwde omgeving nog niet tot stand gekomen. Sommige deelsectoren van de bouw zijn onvoldoende op de hoogte, terwijl andere zich nog niet gecommitteerd hebben aan de nieuwe plannen.

Van de uitvoering van proefprojecten wordt door het Platform energietransitie Gebouwde Omgeving veel verwacht. Gelet op uitgebreide ervaringen van de Werkgroep B&U met proefprojecten, biedt dit een goed aanknopingspunt.

A C T I E

De Regieraad Bouw zal de komende tijd in samenspraak met zijn partners bijdragen aan een actieve betrokkenheid van de gehele bouwsector. Er wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor de oprichting van een Taskforce Energietransitie Bouw en/of een sectoraal duurzaamheidsakkoord.

Voor de Werkgroep B&U en voor de regionale Regieraden liggen er kansen om voorbeeldprojecten op het terrein van duurzaamheid te adopteren, te begeleiden en om ervaringen te communiceren. De proefprojecten kunnen worden gekozen uit lopende

projecten in de markt, dan wel uit projecten die in een nieuw stimuleringsprogramma van de overheid zijn opgenomen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Een bedrijf dat maatschappelijk verantwoord onderneemt houdt naast het streven naar winst (*profit*) ook rekening met het effect van de activiteiten op het milieu (*planet*) en heeft oog voor menselijke aspecten binnen en buiten het bedrijf (*people*). Steeds vaker blijkt een goede balans tussen *people*, *planet* en *profit* te leiden tot betere resultaten voor zowel het bedrijf als de samenleving. Een maatschappelijk verantwoord ondernemend bedrijf voelt zich medeverantwoordelijk voor het oplossen van maatschappelijke problemen. Dit kan bijvoorbeeld door uitsluitend duurzame oplossingen te bieden voor bouwopgaven. Duurzaam bouwen is al veel langer een onderwerp dat vanuit overheden op alle niveaus gestimuleerd wordt en in de sector zowel door opdrachtgevers als opdrachtnemers wordt opgepakt. Het kan echter nog veel breder worden ingezet. Met een levensduuranalyse van bouwwerken wordt duurzaam bouwen steeds aantrekkelijker. De door de Regieraad en PSIBouw uitgegeven publicatie 'Bouwen is vooruitzien' geeft hier praktische voorbeelden van.

ACTIE

De Regieraad dringt er bij zijn vernieuwingspartners op aan om gezamenlijk acties te ondernemen om maatschappelijk verantwoord ondernemen (waaronder duurzaam bouwen) bij hun leden te stimuleren. De Regieraad steunt het programma maatschappelijk verantwoord ondernemen van PSIBouw. De Regieraad onderzoekt in samenwerking met MVO Nederland wat nodig is om mvo in de bouwsector verder te ontwikkelen. De Regieraad stimuleert opdrachtgevers en opdrachtnemers om de levensduurkostenbenadering op bouwwerken toe te passen.

2.2 Modern en innovatief

Een moderne sector gaat met zijn tijd mee. Binnen de bouw dient het normaal te zijn om een ondernemingsplan te hebben en gebruik te maken van moderne technieken. Innovatief is de sector waar gewerkt wordt met de allernieuwste oplossingen, bouwconcepten, processen en systemen en waar men steeds vernieuwend bezig is.

Om een moderne en innovatieve sector te zijn is competentie-ontwikkeling aan zowel opdrachtgevers- als opdrachtnemerskant

een essentiële voorwaarde voor succes. Dan immers lokt een hoogwaardige markt-vraag een kwalitatief hoogwaardig aanbod uit. De Regieraad gaat daarbij speciale aandacht besteden aan de vernieuwingskansen van middelgrote en kleinere opdrachtgevers en het MKB in de bouw.

Professionele opdrachtgevers en professionele opdrachtnemers opereren op basis van een welbewust gekozen strategie en hebben hun organisatiestructuur daarop ingericht. Organisaties als PIANOo (overheidsopdrachtgevers) en Syntens (MKB) zijn al enkele jaren bezig de sector te helpen bij het maken van deze professionaliseringsslag.

Een modern bedrijf is een bedrijf dat is aangesloten op de laatste stand van de ontwikkelingen. Dit kan op het gebied van ICT zijn, maar ook op het gebied van personeelsbeleid of de mate waarin men maatschappelijk betrokken is. Een bedrijf dat innovatief is, draagt niet eerder vertoonde oplossingen voor problemen aan. Dit kunnen grootse *cutting edge* oplossingen zijn of kleinere, slim doordachte aanpassingen in bestaande processen. Door modern en innovatief te zijn, sluit een bedrijf beter aan bij de behoeften van klanten en is men in staat om flexibeler in te spelen op de vragen.

De Regieraad heeft een aantal onderwerpen gekozen om de sector te helpen modern

en innovatiever te worden: Professioneel Aanbesteden, modern personeelsbeleid en diversiteit, ICT-standaardisatie en onderwijs en kennis.

Professioneel aanbesteden

Selectie en gunning uitsluitend op laagste prijs is fnuikend voor de innovatiekracht van de bouwsector. Een hoogwaardige marktvraag gaat uit van gunnen op waarde. Daarbij wordt gestuurd op basis van de beste kwaliteit/prijs-verhouding, ondersteund door heldere beslissingscriteria. Dit vereist een oriëntatie op de totale levensduurkosten van bouwwerken en op de wensen van de eindgebruikers. Opdrachtgevers kunnen innovatie uitlokken door bewust te kiezen voor functioneel specificeren, integraal ontwerpen en bouwen, rekening te houden met *past performance* en open te staan voor eigen initiatieven van aanbieders.

ACTIE

De Regieraad ontwikkelt en rolt de Leidraad aanbesteden voor de bouw uit. Deze leidraad biedt opdrachtgevers ondersteuning bij het kiezen van de bouworganisatievorm, de contractvorm, de aanbestedingsvorm en risicodeling. Daarmee wordt de leidraad een belangrijk hulpmiddel bij de professionalisering van het

opdrachtgeverschap.

De Regieraad zal zoveel mogelijk aanbestedingsplichtige opdrachtgevers overtuigen deze leidraad in de praktijk te gaan gebruiken.

De leidraad wordt gekoppeld aan TenderNed, het internetsysteem voor elektronisch aanbesteden.

De Regieraad stimuleert opdrachtgevers om te gunnen op waarde en daarvoor de bijbehorende instrumenten toe te passen.

De Regieraad wendt zijn invloed aan om zoveel mogelijk ruimte te houden voor de vernieuwing binnen de nieuwe aanbestedingswet.

Modern personeelsbeleid en diversiteit

Een gezonde sector is een afspiegeling van de samenleving. De sector moet aantrekkelijk zijn voor verschillende typen mensen. Diversiteit op de werkvloer maakt veranderingen sneller mogelijk. Hierdoor kan niet alleen het dreigende capaciteitstekort van de sector deels worden opgevangen. Ervaring in andere bedrijfstakken, zoals de industrie, leert dat samenwerking tussen mensen met verschillende achtergronden en competenties ook een vruchtbare voedingsbodem biedt voor innovaties. Daarom is het nodig dat de overwegend mannelijke bedrijven in de bouwsector zich ontwikkelen tot gemêleerde

organisaties met toekomst- en ontplooiingsmogelijkheden voor iedereen, maar zeker ook voor vrouwen, allochtonen en mensen met een niet bouwkundige achtergrond.

ACTIE

De Regieraad zal zichtbaar maken dat diversiteit ook voor de bouwsector mogelijk en noodzakelijk is. Door initiatieven met elkaar te verbinden ondersteunt de Regieraad dit proces. Deze initiatieven en andere voorbeelden worden door de Regieraad verspreid om de vernieuwing zichtbaar te maken.

ICT Standaardisatie: Bouw Informatie Model

De Regieraad steunt de activiteiten van de Bouw Informatie Raad die erop gericht zijn binnen de Nederlandse bouw een standaard voor afsprakenstelsels en informatiesystemen te ontwikkelen en breed toe te passen. Daarbij staat gebruik van het driedimensionale Bouwwerk Informatie Model (BIM) centraal. Deze manier van werken leidt tot een betere communicatie tussen partijen en het terugdringen van faalkosten. Ook de transparantie van het bouwproces wordt er aanzienlijk door vergroot.

ACTIE

De Regieraad spreekt opdrachtgevers erop aan om het BIM te gaan gebruiken en voor te schrijven.

Onderwijs en Kennis

Goed bouwonderwijs is een belangrijke randvoorwaarde voor vernieuwing van de sector. Niet alleen in verband met de bouwtechnische kwaliteit van de opleidingen, maar zeker ook ten aanzien van de ontwikkeling van competenties van de toekomstige werknemers. Met de sleutelpublicatie over het bouwonderwijs 'Bouwen aan het vak' wil de Regieraad het onderwijs ondersteunen. Kennisontwikkeling en onderwijs liggen in elkaars verlengde. De kennisinfrastructuur in de bouw is nu sterk versnipperd. Deze moet worden versterkt om ervoor te zorgen dat de sector ook echt een lerende sector wordt. Opleiding en kennisverbreding van de 'opleiders', mede door en vanuit de bouwwereld, leidt tot een betere afstemming tussen vraag en aanbod van kennis en heeft een positief effect op het imago van de bedrijfstak.

ACTIE

De Regieraad stimuleert dat de conclusies en aanbevelingen in de sleutelpublicatie 'Bouwen aan het vak' door de onderwijssector worden overgenomen en uitgevoerd. De Regieraad werkt samen met PSIBouw aan een sleutelpublicatie 'Kennis in de sector' (kennisinfrastructuur) die eind 2007 gereed moet zijn. Hierin zal de kenniswereld van de bouw in kaart worden gebracht. Ook zal de publicatie aanbevelingen doen voor een betere aansluiting tussen vraag en aanbod van kennis, een effectievere overdracht van de gegenereerde kennis en een betere samenwerking tussen onderzoeks- en onderwijsinstututen. De aanbevelingen worden gecommuniceerd en de Regieraad wendt zijn invloed aan om de nodige veranderingen in de kennisinfrastructuur mogelijk te maken.

2.3 Samenwerkend en klantgericht

Focus op samenwerking en klantgerichtheid is voor de bouwsector essentieel om vernieuwing te bereiken. Een nieuwe manier van (samen)werken vraagt van zowel opdrachtgevers als opdrachtnemers een andere houding en een ander gedrag.

Opdracht geven en opdracht nemen vereist zelfvertrouwen en een gezonde dosis moed om verantwoordelijkheid te nemen. De kwaliteit van het eindproduct is gebaat bij een bouwproces waarin opdrachtgever en opdrachtnemer in partnership samenwerken. Door het centraal stellen van het gemeenschappelijke projectbelang boven het uitsluitend nastreven van het eigen belang, worden problemen niet langer afgewenteld maar samen opgelost. Door kennis te delen worden risico's beter beheersbaar, wordt het ontwerp- en bouwproces geoptimaliseerd en komt er een kwalitatief beter bouwwerk tot stand. Door de belangen en de wensen van de eindgebruikers van het te realiseren bouwwerk leidend te laten zijn, wordt de meeste waarde geleverd aan de samenleving.

De Regieraad heeft voor samenwerking en klantgerichtheid de volgende thema's gekozen: Ketenintegratie, Eindgebruikersoriëntatie en Garantie en Kwaliteit.

Ketenintegratie

Klantgerichtheid ontstaat mede door integratie van kennis en systemen in de keten van aanbieders: ontwerpers, bouwers en toeleveranciers. Ketenintegratie levert synergie-effecten op die uiteindelijk leiden tot een kwalitatief beter en efficiënter bouwproces. Daarnaast levert het aanzienlijke besparingen op door het terugdringen

van faalkosten. Door de belangen van de eindgebruiker voorop te stellen ontstaat er een win-win situatie voor zowel opdrachtgevers als aanbieders.

A C T I E

Om ketenintegratie te stimuleren streeft de Regieraad naar een zo spoedig mogelijke introductie van gestandaardiseerde afsprakenstelsels en informatiesystemen zoals BIM (Bouwwerk Informatie Model). Samen met PSIBouw begeleidt de Regieraad een aantal praktijkprojecten, waar ketenintegratie een belangrijke rol speelt, zoals meerwaarde voor wonen. De Regieraad dringt er bij zijn vernieuwingspartners op aan om gezamenlijk acties te ondernemen en ketenintegratie bij hun leden te stimuleren. Een bouwgame (Bouwen is teamwork!) maakt direct zichtbaar hoe ketenintegratie voordelen biedt. Deze game zal met aanbieders en opdrachtgevers in de regio gespeeld worden. In het hele land worden zogeheten Bouw Innovatie Kringen opgericht. Deze bestaan uit vertegenwoordigers van bedrijven uit de keten, onderzoeks- en kennisinstellingen en Syntens. Samen proberen zij oplossingen te ontwikkelen voor problemen uit de praktijk.

Eindgebruikersoriëntatie

De eindgebruiker staat centraal bij het ontwikkelen van methoden van waardegericht bouwen, zoals bij het Living Building Concept en conceptueel bouwen. De gehele keten werkt hierbij samen in vaste combinaties die geïntegreerde totaaloplossingen aanbieden. Zo kan de klant en/of eindgebruiker kiezen uit verschillende oplossingen op basis van een concept. De Regieraad steunt PSIBouw in het streven om bouwconcepten als deze toe te passen in aansprekende praktijkprojecten.

Bouwbedrijven richten zich veelal op de opdrachtgevers en die zijn vaak niet de eindgebruikers van bouwwerken. Eindgebruikers in de Utiliteitsbouw zijn bijvoorbeeld kantoorpersoneel en ziekenhuispatiënten, in de woningbouw zijn dat de bewoners en in de infra bijvoorbeeld vrachtwagenchauffeurs.

De sector richt zich op dit moment onvoldoende op de wensen van de eindgebruikers. Een aanbodgestuurde markt met een sterke focus op de klant kan hier verandering in brengen. De aandachtsgebieden zijn onder andere maatschappelijke trends en behoeften van klanten. Bedrijven zullen vervolgens bewuste keuzes moeten maken voor product-marktcombinaties en een daarbij passende marketingstrategie.

A C T I E

De Regieraad laat een presentatiemodule ontwikkelen om conceptueel bouwen in het land te promoten.

Goede voorbeelden van conceptueel bouwen worden samen met PSIBouw gedocumenteerd en uitgedragen via de website De BouwEtalage.

Initiatieven op het gebied van eindgebruikersoriëntatie worden door de Regieraad ondersteund, waarbij de praktijkprojecten van de Regieraad en PSIBouw een belangrijke pilotrol vervullen.

Garantie en Kwaliteit

In alle bedrijfstakken is het volstrekt normaal dat de producent instaat voor de kwaliteit van zijn product en dat ook garandeert. In de bouw is dit nog lang niet overal het geval. Aanbieders die overtuigd zijn van hun eigen kwaliteit zouden er geen probleem mee moeten hebben garanties af te geven. In de ideale situatie moet de opdrachtgever er blindelings op kunnen vertrouwen dat het geleverde bouwwerk aan alle beloofde kwaliteitseisen voldoet. Voor een moderne en professionele bouwsector zou het een erezaak moeten zijn om deze situatie ook daadwerkelijk te realiseren.

ACTIE

De Regieraad onderzoekt welke mogelijkheden er zijn of welke maatregelen genomen moeten worden om het verlenen van garanties vanzelfsprekend te maken. Deze maatregelen worden daarna actief gecommuniceerd en waar nodig zal de Regieraad zijn invloed aanwenden om regelgeving aan te passen. De Regieraad onderzoekt hoe de kwaliteit van bedrijven en opdrachtgevers kan worden gemeten en open-

baar kan worden gemaakt, bijvoorbeeld via een publiek gastenboek op internet.

De Regieraad onderzoekt de mogelijkheden om de verzekeraarbaarheid van bouwprojecten te vergroten.

De Regieraad onderzoekt de mogelijkheden van benchmarking, een geschillencommissie, en het opnemen van Best Practices in opleidingen.

De Regieraad stimuleert de ontwikkeling van een instrument om Past Performance te gebruiken.

2.4 Respect en vertrouwen

In een moderne sector werken mensen met elkaar op basis van respect en vertrouwen. Zonder respect en vertrouwen in elkaar en voor elkaars werk, zal er geen sprake kunnen zijn van een vruchtbare samenwerking ten behoeve van de klant en eindgebruiker. Als belangrijkste twee onderwerpen ziet de Regieraad Integriteit en Transparantie.

Integriteit

Het voeren van een integriteitbeleid en het hanteren van een gedragscode dienen vanzelfsprekend te worden in de bouw,

zowel aan opdrachtnemers- als aan opdrachtgeverszijde. De Regieraad werkt nauw samen met de Integriteitstafel van PSIBouw. Zo wordt er gezamenlijk een DVD geproduceerd. De DVD vestigt de aandacht van geïnteresseerde bedrijven en organisaties op de hulpmiddelen die zijn ontwikkeld om invulling te geven aan integriteitbeleid.

ACTIE

De Regieraad zal de stand van zaken rond integriteit in de bouw onderzoeken, de brancheorganisaties aanspreken op bevordering van inte-

griteitbeleid bij hun achterban en in 2009 de effecten daarvan evalueren. De Regieraad promoot de DVD actief.

Transparantie

Transparantie in alle fasen van het aanbestedings- en bouwproces is een voorwaarde om samenwerkingsrelaties tussen bouwpartners te realiseren op basis van vertrouwen. Daarmee wordt het handelen van alle betrokkenen toetsbaar gemaakt. Een belangrijk element hierbij is wederzijds respect voor de belangen en verantwoordelijkheden van de andere partijen in het bouwproces. Het gebruik van ICT-standaard-

den bij de uitwisseling van informatie zal naar verwachting leiden tot een transparanter bouwproces. De Regieraad werkt nauw samen met de Transparantietafel van PSIBouw.

ACTIE

In 2007 zal de Regieraad samen met PSIBouw een Leidraad Transparantie voor de bouw uitbrengen.

3

Partners en bondgenoten

De Regieraad kan de verandering van de bouw niet alleen bewerkstelligen. Hiervoor heeft de raad een groot aantal partners en bondgenoten om zich heen verzameld. Al deze partijen dragen op hun eigen gebied en op hun eigen wijze bij aan de transitie van de bouwsector.

3.1 Regionale Regieraden

Om de vernieuwing dichtbij opdrachtgevers en opdrachtnemers te brengen, wil de Regieraad de vijf regionale Regieraden versterken.

De regionale Regieraden staan dicht bij de werkvloer en zijn daarom bij uitstek geschikt om ook kleinere opdrachtgevers en het MKB te betrekken bij de veranderingen. Ook kunnen zij op persoonlijk niveau contacten tot stand brengen, zowel binnen de sector als tussen de sector en de maatschappij. Daarmee kunnen zij het onderlinge vertrouwen bevorderen.

A C T I E

De samenwerking tussen de regionale Regieraden en de landelijke Regieraad wordt versterkt. De landelijke en regionale activiteiten worden op elkaar afgestemd.

De landelijke Regieraad ondersteunt de regionale Regieraden op alle mogelijke manieren. Gezamenlijke aandachtsgebieden en acties worden geïnventariseerd en geïnitieerd, met de landelijke Regieraad als een linking pin voor regio-overstijgende communicatie. Synergie tussen de regionale Regieraden wordt gestimuleerd.

3.2 Werkgroepen

De Regieraad beschikt over drie werkgroepen, één voor de deelsector Burgerlijke en Utiliteitsbouw (B&U), één voor de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW) en één voor het maken van een leidraad Aanbesteden (Commissie Scheltema). De werkgroep brengt de relevante wet- en regelgeving rondom aanbesteden in kaart en bundelt deze informatie in een leidraad. Vanuit het gedachtegoed en de doelstellingen van de Regieraad, concentreren de werkgroep B&U en de werkgroep GWW zich op praktijkgerichte acties en vernieuwingsconcepten. Met het doel de daarbij

opgedane kennis en ervaring te documenteren en breed uit te dragen binnen de bouwsector. Hierbij wordt nauw samen-gewerkt met PSIBouw.

ACTIE

Werkgroep B&U

De werkgroep B&U houdt zich onder andere bezig met de begeleiding van een aantal experimentele en vernieuwende projecten, zoals:

- *innovatieve aanbesteding van de nieuwbouw voor het UMC Radboud in Nijmegen;*
- *proef met 3D technieken bij ontwerp en bouw van een winkelcentrum in Ede;*
- *implementeren van het Living Building Concept bij CSV-ROC in Veenendaal;*

- *bevorderen particulier opdrachtgeverschap via het virtuele project Almeria;*
- *ontwikkeling van het woonconcept Kasteelschap (geïntegreerde leefomgeving);*
- *leveren van meerwaarde in woningbouwprojecten via het More for You concept;*
- *ontwikkelen van multi-functionele, flexibele gebouwen volgens het Solids-concept;*
- *betrekken van eindgebruikers bij ontwerp van de wijken Le Medi en De Oriënt in Rotterdam.*

Uit de praktijkprojecten komen problemen naar voren, die de strekking van het project te boven gaan. Evaluatie door de werkgroep kan leiden tot aanbevelingen aan de Regieraad en eventueel de overheid.

De werkgroep B&U gaat nauw samenwerken met de regionale Regieraden.

Werkgroep GWW

De Werkgroep GWW onderneemt concrete acties aan de hand van centraal bepaalde thema's en onderwerpen.

Deze acties bestaan uit het uitwerken van, adviseren over of uitvoering geven aan deze onderwerpen en thema's. De verschillende actiehouders voeren hun acties uit in en met hun eigen thuisbasis, indien relevant in combinatie met die van andere werkgroepleden. De resultaten van de werkgroep worden gegoten in de vorm van handleidingen, publicaties, bijdragen aan congressen, implementatietrajecten en het leggen van verbindingen tussen de verschillende vernieuwingsinitiatieven. De werkgroep bewaakt de voortgang van de acties en actualiseert zo nodig de thema's en onderwerpen.

3.3 PSIBouw

Op een groot aantal terreinen is de afgelopen jaren een nauwe samenwerking gegroeid tussen de Regieraad Bouw en PSIBouw. Het werkprogramma van PSIBouw sluit goed aan op de doelstellingen en prioriteiten die door de Regieraad zijn aangegeven. PSIBouw en de Regieraad gaan

ook hun communicatie steeds meer gezamenlijk voeren en als een front naar buiten toe optreden. Op volgende onderwerpen werken de Regieraad en PSIBouw al samen:

- een wenkend toekomstperspectief voor de bouw;
- leidraad Aanbesteden voor de bouw;
- kennisuitwisseling tussen publieke en private opdrachtgevers via het Opdrachtgeversforum;
- praktisch model voor de 'vervlechting' van ruimtelijke ordeningsprocedures en aanbestedingen;
- sleutelpublicatie Kennisinstructuur Bouw;
- bevorderen structurele samenwerking tussen onderzoeks- en onderwijsinstituten;
- stimuleren van cultuurveranderingen via de Integriteitstafel en de Transparantietafel;
- aandragen en documenteren van voorbeeldprojecten (*good practices en lessons learned*) t.b.v. de website De BouwEtalage.

3.4 Vernieuwingspartners

Een breed front van 14 koepel- en brancheorganisaties heeft inmiddels via Vernieuwingsakkoorden aangegeven actief mee te werken aan een cultuuromslag in de bouw. Koepel- en brancheorganisaties beschikken over de mogelijkheden en middelen om bij

hun leden vernieuwing te stimuleren. In de vernieuwingsakkoorden staat met name professionalisering van opdrachtgevers en opdrachtnemers centraal. Ook de bevordering van integriteit en transparantie en daardoor herstel van vertrouwen zijn belangrijke aandachtspunten.

Met de Vernieuwingsakkoorden is zeker gesteld dat de activiteiten van de diverse deelbranches zich op dezelfde doelstellingen richten en elkaar versterken. Inmiddels

heeft dit ertoe geleid dat zeven brancheorganisaties een gemeenschappelijk actieprogramma 2007-2008 hebben opgesteld. BNA, Bouwend Nederland, Fosag, NVTB, ONRI en UNETO-VNI werken samen op zeven vernieuwingsthema's: de maatschappelijke en culturele betekenis van bouwen, integrale kwaliteit, klantgerichtheid, bevorderen integriteit, transparantie door standaardisatie van informatiesystemen en afsprakenstelsels, stimuleren van duurzame innovatie en kennisoverdracht.

De Regieraad evalueert samen met de ondertekenaars van de vernieuwingsakkoorden wat er bereikt is en waar men in het proces staat. Vragen die daarbij centraal staan zijn: wat valt er tegen en wat valt er juist mee en wat is er nodig om de acties van nieuwe impulsen te voorzien? Hoe brengen we de doelstellingen van de Vernieuwingsakkoorden op de werkvloer? Wat zijn de goede voorbeelden die ook voor anderen toepasbaar zijn? Kunnen we nog een stap verder gaan?

A C T I E

Oprachtgevers

De Regieraad heeft met de volgende organisaties van opdrachtgevers Vernieuwingsakkoorden gesloten: VNG, IPO, UvW, Aedes, CBZ, NEPROM en NVB. De prioriteiten hierin zijn:

- ***bevorderen strategische inkoop en aanbesteding en kennisuitwisseling;***
- ***impulsprogramma professioneel opdrachtgeverschap voor kleinere opdrachtgevers;***
- ***stimuleren van oriëntatie op eindgebruikers, levensduurkosten en functioneel specificeren;***
- ***bevorderen gunning op basis van de economisch meest voordelige aanbidding, meewegen van prestaties in het verleden (Past Performance) en ontvankelijkheid voor eigen initiatieven van aanbieders;***
- ***aanspreken opdrachtnemers op hanteren van een gedragscode (comply or explain) en bevorderen transparante werkwijze;***
- ***bevorderen van veiligheid als stimulans voor professionalisering;***
- ***bevorderen acceptatie van gestandaardiseerde informatiesystemen en afsprakenstelsels;***
- ***toepassen van de Leidraad Aanbesteden voor de bouw.***

Oprachtnemers

De Regieraad heeft met de volgende organisaties van opdrachtnemers Vernieuwingsakkoorden gesloten: Bouwend Nederland, UNETO-VNI, ONRI, BNA, Conga, NVTB en HIBIN. De prioriteiten van de Regieraad zijn hier:

- **MKB-bedrijven assisteren bij het opstellen van een strategisch ondernemingsplan;**
- **professionaliseren van de bedrijfsvoering van MKB-bedrijven;**
- **stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen;**
- **bevorderen van veiligheid als stimulans voor professionalisering;**
- **stimuleren van samenwerking met andere ketenspelers (keten-integratie);**
- **bevorderen van het gebruik van garantieregelingen;**
- **koppeling tussen kwaliteit product en onderhoudsverplichtingen (levensduurkosten-denken);**
- **stimuleren klantgerichtheid en eindgebruikeroriëntatie;**
- **bevorderen gebruik gedragscode (ook richting onderaannemers) en transparante werkwijze.**

3.5 Bondgenoten

De Regieraad is zeker niet de enige die de vernieuwing in de bouw stimuleert. Ook andere organisaties, die als bondgenoten van de Regieraad fungeren, zijn actief op dit gebied. Een selectie van deze bondgenoten staat hieronder genoemd. Door de initiatieven met elkaar te verbinden worden uitgezette acties versterkt.

ACTIE

De Regieraad onderhoudt nauwe contacten met de bondgenoten aanzien van de vernieuwing van de bouwsector en verbindt waar mogelijk initiatieven met elkaar.

Acht voor Ruimte
Boosting
Bouw Beter
Bouw Informatie Raad
BouwLokalen
Cencobouw
CROW
Curnet

De Nieuwbouw
DeltaNeth

EIB
ISSO
Klantgericht Bouwen
MVO Nederland
Opdrachtgeversforum
PIANOO
Platform Betatechniek
Platform energietransitie
Gebouwde Omgeving
SBIB
SBR

SenterNovem
Slim Bouwen
Stabu
Syntens
TenderNed
TNO
Traverse
Vereniging Eigen Huis

4 Communicatie

4.1 Doelgroepen

De kopgroep van vernieuwers in de bouw groeit gestaag. Om de geïnteresseerde volgers (*early adopters*) en uiteindelijk het grote peloton bij het vernieuwingsproces te betrekken, is het delen van kennis en ervaringen uiterst belangrijk. Het voorkomt dat opdrachtgevers en opdrachtnemers zelf het wiel opnieuw moeten uitvinden en in valkuilen trappen waar anderen al eerder in gevallen zijn. Door de volgers en het peloton te laten leren van de koplopers, kan het vernieuwingsproces aanzienlijk worden versneld. De Regieraad pakt dit met ondersteuning van de koplopers op.

Kennis moet dus worden gecommuniceerd naar de sector. De Regieraad richt zich daarbij met name op de volgers en de voorhoede van het peloton. *Best practices, lessons*

learned, innovatieve processen en technologische verbeteringen moeten gemakkelijk toegankelijk worden gemaakt.

De Regieraad wil aan de hand van praktijkvoorbeelden laten zien dat vernieuwing voor iedereen mogelijk is en ook grote voordelen biedt. Bijvoorbeeld door het delen van de resultaten van onderzoek en het delen van de opgedane kennis en ervaringen met innovatieve projecten. Hierbij wordt nauw samengewerkt met

PSIBouw dat de afgelopen jaren een schat aan kennis heeft ontwikkeld die nu aan de sector moet worden overgedragen.

Om de volgers en het peloton zo goed mogelijk te bereiken wil de Regieraad de communicatie vooral via de Regionale Regieraden laten verlopen. Regionale voorbeelden en *best practices* zijn per slot van rekening het meest aansprekend.

Ook wordt het gedachtegoed van de Regieraad verspreid via actieve deelname aan congressen en symposia van derden.

4.2 Middelen

Deze paragraaf benoemt een aantal middelen die de Regieraad Bouw in ieder geval gaat inzetten in de communicatie. Dat neemt niet weg dat ook andere middelen ontwikkeld en gebruikt kunnen worden, al naar gelang de situatie dat vereist.

Menukaart

De Regieraad ontwikkelt een menukaart waarop inzichtelijk wordt welke middelen of instrumenten er aanwezig zijn om vernieuwing in de bouw te bevorderen. De menukaart is niet statisch, maar wordt aan de hand van de ervaringen aangepast en uitgebreid. Deze menukaart is in eerste instantie bedoeld als ondersteuning voor de

Regionale Regieraden. Maar ook partners en bondgenoten van de Regieraad kunnen een item op de menukaart laten plaatsen of items gebruiken om zelf bijeenkomsten te organiseren.

Voorbeelden van items op de menukaart zijn:

- hoe is integriteit als marketinginstrument te gebruiken? (DVD integriteit);
- welke voordelen biedt het Bouw Informatie Model? (BIM);
- innovatief en toch juridisch correct aanbesteden (Leidraad Aanbesteden);
- hoe samenwerken tot betere resultaten leidt (game Bouwen is teamwork!).

ACTIE

De Regieraad zal kant-en-klare middelen en instrumenten ontwikkelen die regionaal ingezet kunnen worden.

Congres

Om de vernieuwings thema's breed onder de aandacht te brengen en het imago van de sector te verbeteren organiseert de Regieraad jaarlijks een nationale ontmoeting. Op dit jaarcongres zijn de bouwsector, overheden, maatschappelijke organisaties, de onderwijs- en kenniswereld en de media allemaal van harte welkom.

ACTIE

De Regieraad organiseert jaarlijks in december een Jaarcongres in samenwerking met PSIBouw en de regionale Regieraden.

De BouwEtalage

De BouwEtalage is een gezamenlijk initiatief van de Regieraad Bouw, PSIBouw en Traverse. Via deze website worden goede voorbeelden en *lessons learned* uitgedragen die vernieuwend zijn voor de bouwsector. De BouwEtalage is de startpagina voor vernieuwing in de bouw.

ACTIE

De BouwEtalage wordt verder ontwikkeld tot een dynamisch platform voor discussie en kennisuitwisseling tussen vernieuwers in de bouw.

Publicaties

Om kennis en ervaring over vernieuwings thema's te delen met de sector, brengt de Regieraad een aantal publicaties uit die zich met name richten op de kleinere opdrachtgevers en het MKB in de bouw. Deze publicaties worden door de Regieraad zelf verspreid, maar ook koepel- en brancheorganisaties maken er gebruik van om de

onderwerpen onder de aandacht van hun leden te brengen. Rond deze onderwerpen kunnen ook bijeenkomsten in de regio worden georganiseerd. Het doel hiervan is belangstelling voor de diverse onderwerpen te wekken, waarbij de publicaties als naslagwerk dienen. Inmiddels zijn drie van deze publicaties verschenen: Marketing in de bouw, Bouwen is vooruitzien en Bouwen is teamwork!

ACTIE

De publicaties die de Regieraad in ieder geval zal uitgeven behandelen de volgende onderwerpen:

- ***het belang van eindgebruiker-oriëntatie;***
- ***leidraad aanbesteden;***
- ***leidraad transparantie.***

Werkbezoeken bestuurders en Tweede Kamerleden

Door de bouwenquête heeft de bouw volop en langdurig in de schijnwerpers van de politieke belangstelling gestaan. Het imago van de sector is door de bouwenquête verslechterd. Het is daarom nuttig om de politiek te laten zien dat de bouwsector de boodschap heeft opgepikt. De sector is bezig een cultuuromslag te maken naar een moderne, innovatieve, maatschappelijk betrokken, samenwerkende en klant-

gerichte sector, waarin vertrouwen en respect vanzelfsprekend zijn.

ACTIE

De Regieraad gaat Tweede Kamerleden, lokale en provinciale bestuurders werkbezoeken aanbieden naar innovatieve bouwprojecten. Deze bouwprojecten zullen in overleg met de betrokken brancheorganisaties worden geselecteerd.

Kijken in de Keuken

Door de mogelijkheid te krijgen eens in elkaars keuken te kijken leert men de denk- en werkwijze van de ander kennen. Men kan daar in latere zakelijke contacten beter rekening mee houden. Dit kan wederzijds het begrip, respect en vertrouwen tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers vergroten.

ACTIE

De Regieraad gaat in samenwerking met de diverse brancheorganisaties uitwisselingsprogramma's organiseren tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers.

5

Tot slot

De voortgang van het vernieuwingsproces zal op gezette tijden worden gemeten. Zo laat de Regieraad ieder jaar de veranderingen in het gedrag van opdrachtgevers onderzoeken door het EIB via de zogeheten Opdrachtgeversmonitor. PSIBouw doet hetzelfde ten aanzien van opdrachtnemers (bouw- en installatiebedrijven, ontwerp- en adviesbureaus en toeleveranciers). Ook onderzoeken, enquêtes en benchmarks van derden worden in de beschouwingen betrokken. De resultaten van al deze metingen worden gebruikt om actielijnen waar nodig te intensiveren of bij te sturen.

De Regieraad Bouw streeft ernaar dat de doorbraak voor de transitie van de bouw tot stand is gekomen op het moment dat de raad eind 2009 wordt opgeheven. Het vernieuwingsproces moet dan onomkeerbaar zijn geworden. Om de continuïteit van de transitie te waarborgen, gaat de Regieraad in ieder geval de volgende sporen volgen:

- versterken van verantwoordelijkheden en taken van de vijf regionale Regieraden;
- ontwikkelen van een vernieuwingscampagne met eigen campagne logo die als paraplu kan dienen voor de vernieuwingsactiviteiten van alle partners en bondgenoten;
- omvormen van De BouwEtalage tot de centrale website van de campagne. Nadat de Regieraad is opgeheven, kan de vernieuwingscampagne gewoon doorlopen;
- afstemming met Cencobouw (platform van opdrachtnemers) en NL Opdrachtgeversforum (platform van grote opdrachtgevers) en het bevorderen van samenwerking tussen deze twee platforms;
- borgen van het vernieuwingsproces bij de partners en bondgenoten.

Colofon

Tekst

Regieraad Bouw

Vormgeving

Van Lint Vormgeving, Zierikzee

Fotografie

Van Lint Vormgeving

Druk

Quantes, Rijswijk

Gouda, oktober 2007

